

UIT JE BOL!

Speur en puzzel hoe tulpen
groeien, bloeien en meer...

Ga jij vandaag uit je bol in Keukenhof? Dit boekje staat vol weetjes, opdrachten en breinbrekers over de tulp: Nederlands beroemdste bloembol. Heb je het boekje uit? Dan ben je een echte tulpenexpert en kun je bij de informatiebalie net buiten het park een cadeautje voor thuis ophalen. Veel plezier!

Tip! Kijk op de plattegrond op de achterkant van dit boekje. →

Juliana Tulpomanie
52°16'03''N, 4°32'48''E

Tip! Zit er een **kompas-app** op je mobiele **telefoon**? Of op die van je vader, moeder, opa, oma of ...? Ga dan op zoek naar de **juiste coördinaten**...

Dit boekje is van

Naam:.....

Adres:.....

Leeftijd:.....

Mijn lievelingsbloemen zijn:

De reis van de tulp

Lang geleden bloeiden hoog in de bergen van **Centraal-Azië** de eerste tulpen. Reizigers namen ze mee naar **Turkije** waar sultans de baas waren. Er was een sultan die wel heel erg dol op tulpen was: zijn paleistuinen stonden er vol mee.

1. Hoe heette deze sultan?

- 1 Sultan Süleyman
- 0 Sultan Tulipa
- 2 Sultan Ali Baba

2. Hoe komt de tulp aan zijn naam?

- 0 De tulp is vernoemd naar Sultan Tulipa.
- 6 De eerste tulp kwam uit Tulpistan.
- 5 Tulp komt van tulipa. Dit betekent: bloem die lijkt op een tulband.

Beantwoord de vragen en ontdek in welk jaar de

naar Nederland...

WAT MOET IK
DAAR NOU MEE?

In 1550 gaf de sultan een paar bollen cadeau aan een zeer belangrijk man uit **Oostenrijk**. Hij gaf ze weer aan een Nederlandse professor.

3. Wat is de naam van deze Nederlandse professor?

- 9 Carolus Clusius
- 3 Clemens Carolus
- 6 Carel Clemens

De professor nam de bollen mee naar **Nederland**. Hij was dol op zijn bollen. Hij maakte er tekeningen van, deed er proefjes mee, maar wilde ze met niemand delen. Hij hield ze helemaal voor zichzelf.

4. In welke plaats werden de eerste tulpen geplant?

- 1 Lisse
- 2 Haarlem
- 3 Leiden

Juliana Tulpomanie

52°16'03"N, 4°32'48"E

eerste tulpen in Nederland aankwamen.

Dit was in

Gek op tulpen!

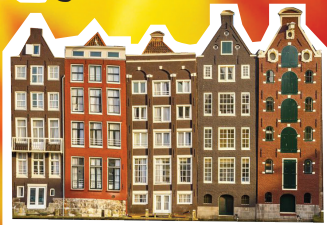
Vroeger waren tulpen hartstikke **zeldzaam**. En **superduur**. Alleen de **allerrijkste** mensen konden tulpenbollen kopen. Deze mensen kochten ze meestal niet om in hun tuin te planten of om in een vaas te zetten, maar om weer te verkopen. Voor nog meer geld. Zo werden tulpenbollen steeds maar duurder en duurder.

Tussen **1630** en **1637** was een tulpenbol soms net zo veel waard als een...

brood

grachtenhuis

vaas

koets

jurk

Het rare was dat mensen die de bollen kochten geen bol te zien kregen. Ze kregen een **stuk papier** waarop stond dat ze de **eigenaar** van een **tulpenbol** waren. Op een dag ging het helemaal mis en waren tulpenbollen helemaal niets meer waard. Heel veel mensen waren hun geld kwijt. In deze tijd waren mensen dus helemaal gek van tulpen. Niet omdat het zulke mooie bloemen waren, maar omdat ze geld roken.

CAROLUS CLUSIUS

Streep deze woorden weg.

G	A	A	N	D	E	E	L	B
E	T	D	N	A	L	L	O	H
K	H	U	S	P	L	L	R	U
T	C	A	R	O	L	U	S	I
E	A	I	N	E	U	U	P	S
V	J	E	N	D	N	M	T	A
K	N	V	R	O	E	G	E	R
P	A	P	I	E	R	L	I	E
M	A	D	R	E	T	S	M	A

aandeel
amsterdam
bollen
carolus
duur
gekte
handel
holland
huis
papier
rijk
tulp
vaas
vroeger

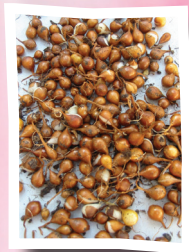
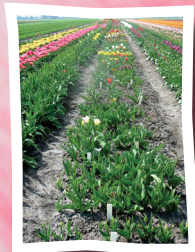
Vul hier de letters in die overblijven. Dan weet je hoe deze tijd werd genoemd.

Een nieuwe tulp

Het kweken van een nieuwe tulp gaat zo. Een kweker **kruist twee soorten** tulpen, bijvoorbeeld een roze en een oranje. Uit de nieuwe zaadjes kweekt hij bollen. Na een jaar of **vijf** gaan die bollen **bloeien**. Pas dan ziet de kweker of hij geluk had en zijn nieuwe tulp de beste eigenschappen van de roze én de oranje tulp heeft. Het ontwikkelen van een nieuwe soort is een precies klusje en duurt soms wel **25 jaar!**

Op deze plaatjes zie je hoe tulpen worden geteeld.
Maar o jee, de plaatjes staan in de verkeerde volgorde.
Verbind jij de plaatjes met de cijfers?

5

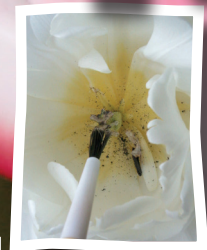
1

2

3

4

6

Heb je wel eens een zwarte tulp gezien?

Nee? Nou dat klopt. **Zwarte tulpen** bestaan niet. Er bestaan wel **diep donkerpaarse**, bijna zwarte, tulpen. Welke kleur tulpen heb je nodig om een donkerpaarse tulp te maken?

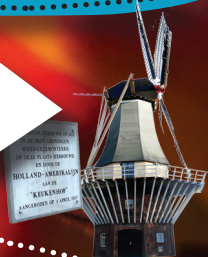
Rarara, wat gebeurt er als je een **witte tulp** in een **glasje** met **ecoline** of een ander soort **kleurstof** zet? Dan **drinkt** de **tulp** alle **kleuren** op en krijgen de blaadjes **gekleurde streepjes**.

Juliana Tulpomanie
52°16'03"N, 4°32'48"E

Typisch **H**ollands!

Deze molen komt je vast bekend voor. In welk **jaar** is deze **molen** in **Keukenhof** neergezet?

Nederland is wereldberoemd om z'n **molens**, maar om welke dingen nog meer?

Symbool!

Natuurlijk heb jij hierboven de tulp aangekruist! De **tulp** hoort gewoon bij **Nederland**. Geen wonder dus dat de tulp tijdens de Olympische Spelen het symbool voor Nederland is.

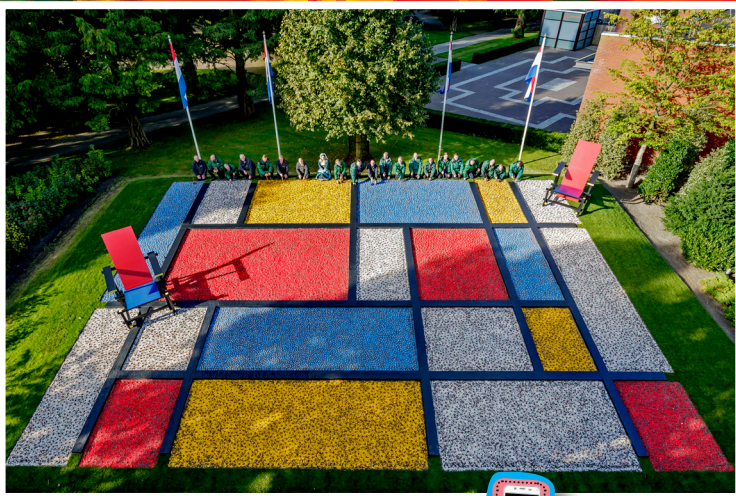

Lekker kleuren!

Een **mozaïek** is een **kunstwerk** dat bestaat uit heel veel kleine onderdelen. Zoals stukjes tegels. Of... bloembollen! Ieder jaar maken de **tuinmannen** van Keukenhof weer een nieuw bollenmozaïek. Dit jaar hebben ze een **schilderij** van een **Nederlandse kunstenaar** geplant.

Wat is de naam van deze kunstenaar?.....

Mozaïek

52°16'08"N, 4°32'55"E

Nu jij!

Maak nu je eigen schilderij. Houd jij ook van schilderen met lijnen en rode, gele, blauwe en zwarte vlakken of ga je voor meer kleur? Of teken je liever dingen die echt lijken? Alles mag!

Flower Power

Wat is wat?

Zo'n tulpenbol is best een bijzonder ding. Snijd je er een doormidden, dan zie je restjes van de uitgebloeide tulp en het begin van een nieuwe tulp. Leuk om thuis eens te proberen. Als het goed is zie je dan alles wat je op dit plaatje ziet. Hoe heten alle onderdelen van de bol? Volg de lijntjes en ontdek hoe alle onderdelen heten.

Rokken: met het voedsel voor de nieuwe bloem

Oude wortels

Rokken: met het voedsel van de oude bloem

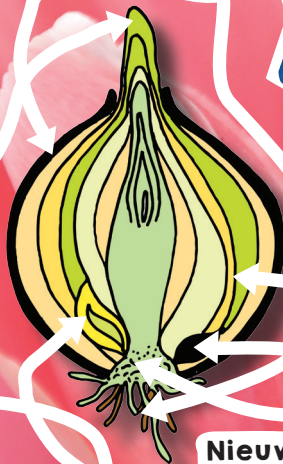

Nieuwe wortels

Blaadjes nieuwe tulp

Oude stengelvoet

Nieuwe stengelvoet

Zie je dit **kunstwerk**? Het zijn twee tulpenbollen. Maar dan veel groter natuurlijk. Hoeveel echte tulpenbollen passen er in een kunstwerk?.....

Witte Bollen
52°16'08"N, 4°32'38"E

Midden in de **doolhof** staat deze **toren**. Kun jij hem vinden? Als het lukt, **klim** dan naar **boven**. Het **uitzicht** is **prachtig**! Je kunt de **bollenvelden** bekijken. Met elkaar lijken ze net een enorme grote gekleurde lappendeken. Welke **kleuren** zie jij?

.....

.....

.....

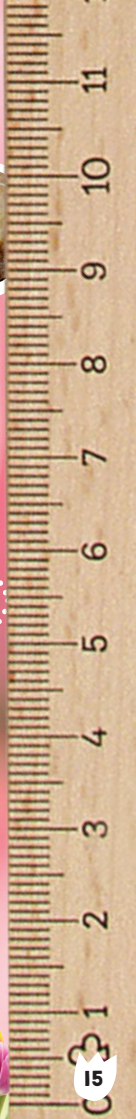
.....

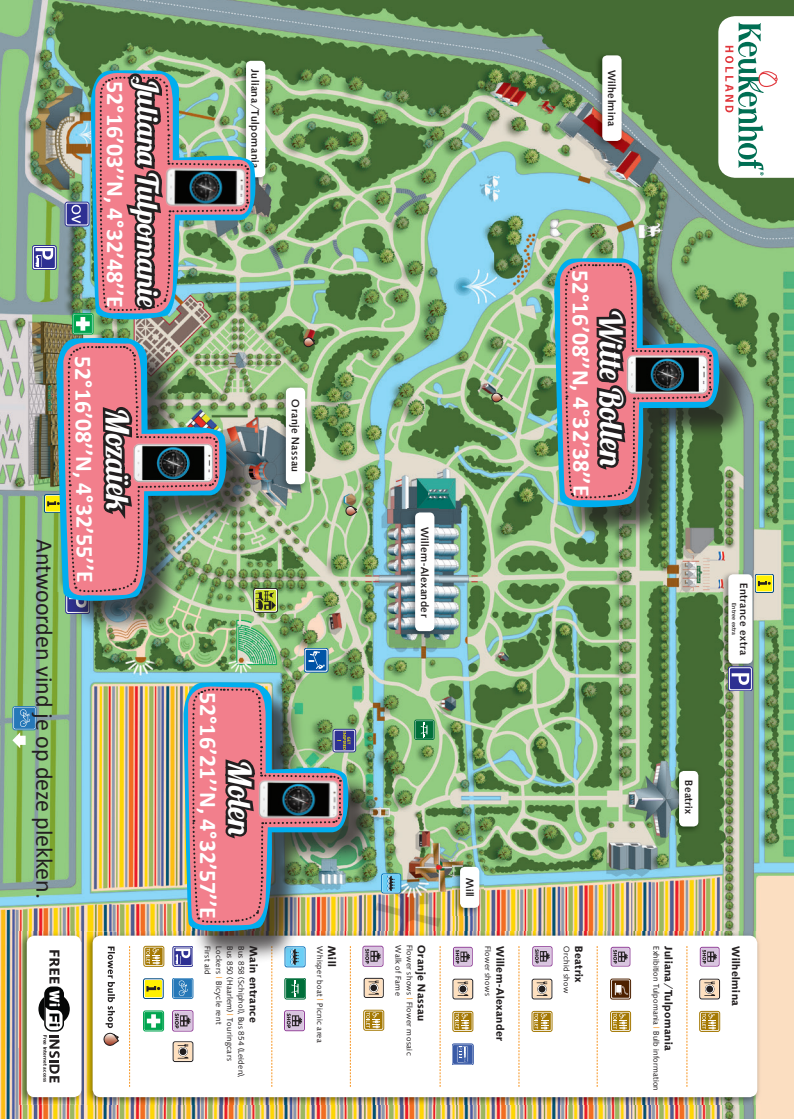
.....

.....

.....

.....

Willemina

Wille Bollen
52°16'08''N, 4°32'38''E

Juliana /Tulpomania

Juliana Tulpomania
52°16'03''N, 4°32'48''E

Oranje Nassau

Mozaïek
52°16'08''N, 4°32'55''E

Willelmina-Alexander

Entrance extra
P

Beatrix

Melen
52°16'21''N, 4°32'57''E

Antwoorden vind je op deze plekken.

Willemina

Juliana /Tulpomania
Exhibition Tulpomania. Extra information

Beatrix
Orchid show

Willelmina-Alexander
Flower shows

Oranje Nassau
Flower shows, Flower mosaic, Walk of Fame

Mill
Whisper boat, Picnic area

Main entrance
Bus 891 (Schiedam), Bus 854 (Aankant), Bus 850 (Haarlem), Touringcars, Lockeren, Bicycle rent, First aid

Flower bulbs shop

FREE WiFi INSIDE
The Keukenhof Experience